

การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่*

Evaluation of a Project Promoting Reading Habits at Omkoi Wittayakom School, Chiang Mai Province

เข้ม ขอบกิตติ์วรกุล (Khem Chobkitworakul)**

ชูชีพ พุทประเสริฐ (Choocheep Puthaprasert)***

ยงยุทธ ยะบุญธง (Yongyouth Yaboonthong)***

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการและผลการดำเนินการโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประธานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครองทุกระดับชั้น นักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 133 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยประยุกต์ใช้การประเมินโครงการตามรูปแบบชิป (CIPP MODEL) เป็นกรอบการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินการและด้านผลการดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งนำเสนอเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ผลการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าโดยรวมทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินการและด้านผลการดำเนินการอยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน คือ ด้านบริบท หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับมาก รองลงมาคือด้านกระบวนการดำเนินการพบว่ามีปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก ส่วนด้านปัจจัยนำเข้าพบว่ามีเหมาะสมและความเพียงพอในระดับมาก และด้านผลการดำเนินการพบว่ามีความสำเร็จและความพึงพอใจ ในระดับมาก

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่การค้นคว้าอิสระ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

** นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา (การบริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์

Student of Master Education in Education (Educational Administration), Faculty of Education, Chiang Mai University.

*** อ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

Lect.Dr. ,Advisor,Corresponding, Faculty of Education, Chiang Mai University, Muang District, Chiang Mai.

50200E-mail : monnapat.m@cmu.ac.th, mmonnapat@gmail.com

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้จากการประเมินโครงการในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านบริบทของโครงการ ควรปรับเป้าหมายของโครงการให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมายและบริบทของโรงเรียน รวมทั้งมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอย่างชัดเจน

ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเชิญชวนให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการ

ด้านกระบวนการดำเนินการ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการอ่านอย่างชัดเจนและเหมาะสม มีการนิเทศ กำกับติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ด้านผลการดำเนินการโครงการ ควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและดึงดูดความสนใจให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอ่าน ให้มีนิสัยรักการอ่านอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนผลการตรวจสอบยืนยันข้อเสนอแนะแนวทาง ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางดังกล่าว เพราะมีความเหมาะสมเป็นไปได้และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลในเชิงประจักษ์ได้จริง

คำสำคัญ: 1 การประเมินโครงการ 2. ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

Abstract

The objectives of this independent study were 1) to evaluate context, input, process and output of the project promoting reading habits at Omkoi Wittayakom school, Chiang Mai province, and 2) to propose guidelines for development the project promoting reading habits at Omkoi Wittayakom school, Chiang Mai province. By The data were collect from school administrators, teachers, chairman of the basic educational school committee, chairman of the students' parents' network, students' committee, the representatives of all levels of students' parents, and leaders of classroom students at Omkoi Wittayakom school, Chiang Mai province, academic year 2016, the total number were 133 respondents. A tool used to collect data was a five rating scale questionnaire using for the project evaluation based on CIPP MODEL, composed of 4 aspects: context, input, process, and output of the project operations. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation and presented data in tables with descriptions. The evaluation results of the project promoting reading habits at Omkoi Wittayakom school, Chiang Mai province were overall by including the context, input, process, and output of the project operations at a high level passed the determined criteria. When considering by each aspect sorting mean from high to low as follows: in terms of context, the rational, and objectives, and goals of the project promoting reading habits at Omkoi Wittayakom school, Chiang Mai province were

consistent with policy, vision and goals of Omkoi Wittayakom school, Chiang Mai province at a high level, followed by the operational process found that there were performance and to be practically clearly at a high level; in terms of input, it was found that there were to be appropriate and adequate at a high level as well as in terms of input, it was found that there were to be successful and satisfaction at a high level.

For the proposed guidelines for development the project promoting reading habits at Omkoi Wittayakom school, Chiang Mai province from the project evaluation all aspects were summarized as follows:

In terms of context, the goals of the project should adjust consistent with school policy, vision and goals and school context should be possible in implementation clearly.

In terms of input, training should provide to educate the reader concerning he project promoting reading habits, and to invite the internal and external personnel to participate in project supporting.

In terms of process, students should have opportunities to participate in planning reading activities clearly and appropriately as well as there should be supervising, monitoring, and developing continuously.

In terms of output, there should be a variety of activities to inspire and engage students in reading activities and having a habit of reading regularly.

As regards the checking to confirm the recommendation guidelines by five experts, they all agreed with those proposed guidelines because they can be practically effective.

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การอ่านซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้บุคคลเป็นผู้ที่รักการ เรียนรู้ เพราะถ้าหากมีความสามารถในการอ่าน ก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตสูงกว่าบุคคลที่ไม่มี ความสามารถในการอ่าน การอ่านจึงเป็นเครื่องมือที่นำบุคคลสู่ความสำเร็จ และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ดังที่ ศรีสุตา จริยากุล และคณะ (2539, หน้า 5-6) กล่าวถึงความสำคัญของการ อ่านไว้ว่า คนเราอ่านหนังสือเพื่อแสวงหาความรู้และความบันเทิง การอ่านหนังสือช่วยพัฒนาทางด้านความคิด จิตใจให้กว้างขึ้น รู้จักพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม ไม่ใช่อารมณ์ เราจะได้ความรู้ความคิดและ ประสบการณ์จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำมาตัดสินใจเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันได้อย่างรอบคอบและสมเหตุสมผล การ อ่านจึงมีความสำคัญเป็นอันมาก การอ่านหนังสือทุกชนิดช่วยให้มีเจตคติต่อโลกและ ต่อสังคมในมุมกว้าง หนังสือ ทุกชนิดช่วยเพิ่มความรู้และประสบการณ์แห่งปัญญา จึงไม่ควรยึดติดว่า “ความรู้จะเกิดขึ้นเพราะการเรียนใน ห้องเรียนเท่านั้น แต่ควรจะมีเจตคติที่ว่า ความรู้จะหาได้จากการอ่านเหมือนกัน” ผู้ที่อ่านหนังสือมากจะเป็นผู้ที่ ไม่ยึดติดในตำราเล่มเดียวว่าถูกต้อง ย่อมแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ คนอ่านมากย่อมจะมีความรู้กว้างขวาง

เพราะได้อ่านหนังสือหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ ทั้งรายวัน รายสัปดาห์ วารสาร นวนิยาย สารคดี ยิ่งถ้าเป็นครูแล้ว นักเรียนจะเชื่อศรัทธาในความรู้รอบ มีความรู้ที่น่าสนใจไปเล่าให้นักเรียนฟัง บรรยากาศการเรียนการสอนมีรสชาติ ไม่น่าเบื่อหน่าย นอกจากนี้การอ่านยังทำให้เข้าใจตนเองและคนอื่นยิ่งขึ้น รวมถึงการนำให้เราได้ท่องเที่ยวไปในดินแดนอันไกลแสนไกล พาเราย้อนไปสู่อดีต จะเห็นได้ว่าการอ่านหนังสือมีความสำคัญมาก ผู้ที่อ่านมากย่อมเป็นผู้ที่ก้าวหน้าไม่หยุดนิ่งถ้าหลัง เพราะหนังสือเปรียบประดุจขุมทรัพย์อันประเสริฐ

จากความสำคัญดังกล่าวหลายประเทศทั่วโลกให้ความสนใจการส่งเสริมการอ่านและการสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้เกิดขึ้นในประเทศของตนเนื่องด้วยตระหนักเห็นความสำคัญของนิสัยรักการอ่านอันเป็นคุณสมบัติของประชากรที่มีคุณภาพและมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่ง ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 3-4) กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันเป็นโลกของข่าวสารข้อมูล มีหนังสือพิมพ์และสื่อต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ความรู้ใหม่ ๆ แนวคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะต้องติดตามให้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นการอ่านจึงมีความจำเป็นเพิ่มมากขึ้น และจะต้องพัฒนา การอ่านได้รวดเร็ว รู้จักเลือกเรื่องที่จะอ่าน เข้าใจในสัญลักษณ์ของสื่อต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี จะทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความรู้ความสามารถที่จะเอาชนะธรรมชาติและโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ ที่มีโรคใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ มนุษย์จำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าวิจัยอยู่ตลอดเวลา การอ่านจะทำให้เป็นคนทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ รู้จักรักษาสิทธิของตน รักษาสุขภาพ ปรับปรุงคุณภาพชีวิต มีมนุษยสัมพันธ์ และมีคุณธรรม กระทำตนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ

ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 2 เมษายนของทุกปี ตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้วยตระหนักในพระ ปรีชาสามารถในด้านการศึกษา โดยเฉพาะในด้านการอ่าน ซึ่งมีที่มาจากในปี พ.ศ. 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้วันที่ 2 เมษายน เป็น **วันรัก การอ่าน** และกำหนดให้ปี 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่ง การอ่าน อีกทั้งยังกำหนดให้มีคณะกรรมการ ส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอันเป็นกลไกขับเคลื่อน การส่งเสริมการอ่านให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อให้คนไทย ได้รับการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการรู้หนังสืออย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายสำคัญที่จะเร่งแก้ไขปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทย เนื่องจากส่งผลต่อการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2558 พลเรือเอกณรงค์ พิพัฒนาศัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมด้วย นายกมล รอดคล้าย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขณะนั้น ได้ประกาศนโยบายสำหรับปี 2558 ให้เป็น **“ปีแห่ง การปลดนักเรียน อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้”** เพราะปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้มีมาอย่างต่อเนื่องจากการสำรวจพบว่า มีนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ มีจำนวนประมาณ 25,000-26,000 คนทั่วประเทศกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการย้ายถิ่นฐานของพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กติดตามมาอยู่กับพ่อแม่ที่เป็นแรงงานต่างด้าว หรือเด็กชาติพันธุ์ ซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ถือเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการทำให้เด็กได้มีการพัฒนาตนเอง หากอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ การที่จะไปเรียนวิชาอื่นย่อมเป็นไปได้

ไม่ได้ สิ่งแรกที่จะต้องทำก็คือ ทำให้เด็กทุกคนที่อยู่ในระบบการศึกษาอ่านออกเขียนได้ มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านและเขียน นี่คือหัวใจสำคัญของการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เร่งรัด และพัฒนาการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญดังนั้นโรงเรียนซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน ดังที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 72-73) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ว่า เป็นการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็นและอ่านจนเป็นนิสัย ได้แก่ การเร้าใจบุคคลที่เป็นเป้าหมายให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์ รวมถึงการจูงใจให้บุคคลเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน การกระตุ้น แนะนำ ให้อยากรู้อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายอย่าง อยากมองดูให้รู้รอบและรู้จัก เปิดความคิดให้กว้าง และการสร้างบรรยากาศการอ่าน ประกอบด้วย การสร้างและปรับปรุงแหล่งวัสดุการอ่านให้มีเพียงพอ บูรณาการการอ่านเข้าไว้ในการสอนและการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่าง ๆ

จากการประกาศนโยบายดังกล่าวจึงมีหลายโรงเรียนที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยได้ดำเนินการในรูปแบบของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่าน ให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และอ่านอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย ตามที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 73-76) ได้กล่าวถึงเหตุผลสำคัญที่ต้องมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำที่มีผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองคน คือ ผู้จัดกิจกรรมหนึ่งคนและเป้าหมายหนึ่งคน โดยบุคคลที่เป็นเป้าหมายอาจมีการรับสาร พัฒนาสารและกระจายไปสู่กลุ่มคนก็ได้ ซึ่งต้องพิจารณาพื้นฐานความรู้ ทักษะในการอ่าน และวัยของบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นอย่างไรขณะนั้น ควรกำหนดระดับการพัฒนาในระดับใด จึงจะสามารถพัฒนา การอ่านของเขาให้ถึงระดับนั้นได้ จึงได้มีโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนขึ้นเป็นโครงการที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

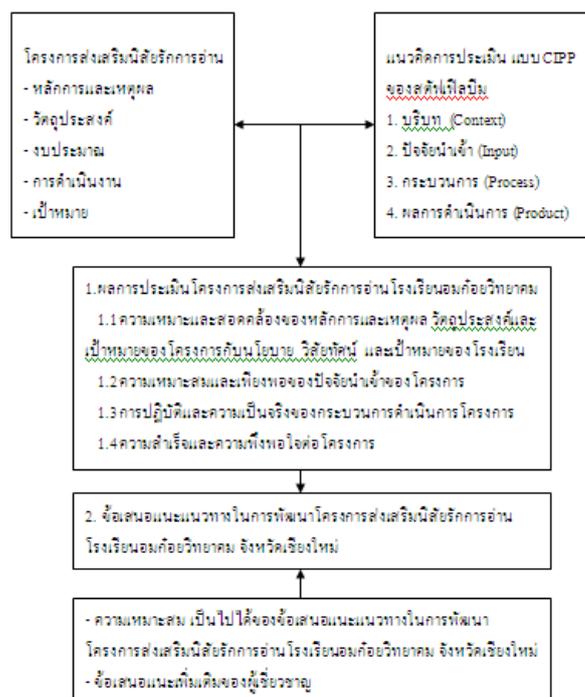
โรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม ตั้งอยู่เลขที่ 367 หมู่ที่ 1 ถนนเจริญทัศน์ ตำบลอมก๋อย อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 เปิดสอนตั้งแต่ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเขตพื้นที่บริการสำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหลวง โรงเรียนชุมชนบ้านอมก๋อย โรงเรียนบ้านยางแก้ว โรงเรียนบ้านทุ่งจำเริง สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเขตบริการครอบคลุม 6 ตำบล ของอำเภอมก๋อย โดยมีผู้เรียนนอกเขตบริการ ตำบลบ่อหลวง อำเภอสอด ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูง มีภูเขาล้อมรอบ นักเรียนร้อยละ 90 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาพูดเป็นของตนเองทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารของนักเรียน เริ่มจากการพูดที่มีปัญหาการออกเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และตัวสะกด จึงส่งผลต่อทักษะการอ่านของนักเรียน ทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจในการอ่าน ออกเสียง กระทั่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนไม่มีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน จากข้อมูลผลการทดสอบอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ปีการศึกษา 2559 โดยใช้แบบวัดการอ่านของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ปรากฏว่ามีนักเรียนที่มีผลการทดสอบการอ่านอยู่ในระดับ

พอใช้ จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 17.51 และอยู่ในระดับต้องปรับปรุงต้องเร่งแก้ไข จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 3.52 ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคและปัญหาในการดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับฉวีวรรณคูหาภินันท์ (2542, หน้า 3-5) ว่าการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน คนที่อ่านหนังสือไม่ออกนับว่าเป็นคนด้อยโอกาสอย่างยิ่ง ในประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจถ้าประชาชนอ่านน้อยหรือไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จะทำให้ประสบความยากลำบากในการหางานทำ พวกเขาเหล่านี้จะได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนในการทำงานต่ำหรือต้องทำงานรับใช้ซึ่งมองเห็นหนทางก้าวหน้าน้อยกว่าหรือแทบไม่มีเลยจึงต้องทนอยู่ในสภาวะของการจ้างงานดังกล่าว ไม่สามารถเลื่อนตำแหน่งสูง ๆ ขึ้นมาได้ ในสังคมทุกวันนี้วันจะเพิ่มความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ดังนั้นการไม่อ่านหรืออ่านไม่ออกจะทำให้ไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ ซึ่งโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี แต่ยังคงขาดการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ

ฉะนั้นการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรสร้าง ความตระหนักแก่ครูและนักเรียน มีการจัดเตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างมีคุณภาพให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของโรงเรียนดังนั้นการที่จะทราบว่าจะองค์ประกอบด้านใดมีความพร้อมหรือด้านใดบ้างที่ควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ผู้ศึกษาจึงได้ตระหนักและมีความสนใจที่จะทำการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม อำเภอมก๋อยจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีความดียิ่งขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดการศึกษา

การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่
มีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP model ของ Stufflebeam เป็นหลัก และดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษารายละเอียดและรวบรวมสิ่งที่ต้องการประเมิน 2) กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน 3) ออกแบบการประเมิน 4) กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน 5) กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 6) กำหนดและพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมิน 7) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และ 8) รายงานการประเมิน (สิรินทร์ ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู, 2559 หน้า 557)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ เพื่อประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษานำหนังสือจากประธานกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำวิชาเอกการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม อำเภออ้อมก้อย จังหวัดเชียงใหม่

2. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประธานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนทุกระดับชั้น คณะกรรมการนักเรียน และนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องตอบแบบสอบถาม และรับคืนด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอ้อมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ใช้ค่าความถี่และเรียงลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำตรวจสอบและยืนยันข้อความเหมาะสมของเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบและยืนยันเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 การตรวจสอบและยืนยันข้อความเหมาะสมของข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษานำหนังสือจากประธานกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำวิชาเอกการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน พร้อมทั้งส่งเอกสารสรุปข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้จากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ศึกษาก่อนทำการสัมภาษณ์

2. ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยใช้การสรุปแบบอุปนัย

ผลการศึกษา

ด้านบริบท พบว่า หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การตัดสินแล้ว มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดถือว่าผ่าน

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความเหมาะสมและความเพียงพอของปัจจัยต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านบริหารจัดการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบุคลากร และด้านทรัพยากร มีความเหมาะสมและเพียงพอที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับเกณฑ์การตัดสินแล้ว มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดถือว่าผ่านเกณฑ์

ด้านกระบวนการดำเนินการ พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีการปฏิบัติและความเป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากลำดับมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการตรวจสอบและด้านการปรับปรุงแก้ไขมีการปฏิบัติและความเป็นจริงน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับเกณฑ์การตัดสินแล้ว มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดถือว่าผ่านเกณฑ์

ด้านผลการดำเนินการ พบว่า ระดับความสำเร็จของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านกิจกรรม/

โครงการ และด้านพฤติกรรมกรรมการอ่านมีระดับความสำเร็จน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับเกณฑ์การตัดสินแล้วมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์และในส่วนของระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านกิจกรรม/โครงการ และด้านพฤติกรรมกรรมการอ่านมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับเกณฑ์การตัดสินแล้ว มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์

สรุปผลการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าโดยภาพรวมของแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินการ และด้านผลการดำเนินการมีผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งคล้ายกับการวิจัยของวรรณวิสา บุญมาก (2560, หน้า 592-593) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการการแข่งขันการเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ใน 4 ด้าน ผลการประเมินพบว่า ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.26 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ผ่านเกณฑ์การประเมิน แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการดำเนินงานมีความคิดเห็นว่าโครงการมีความสอดคล้องกับหลักการวัตถุประสงค์เป้าหมายของโครงการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านกระบวนการ พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านผลผลิต พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ส่วนผลการจัดทำตรวจสอบและยืนยันข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เห็นด้วยตามข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านบริบทของโครงการ เป้าหมายของโครงการต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน และตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

ด้านปัจจัยนำเข้า การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนนั้นต้องดำเนินการทั้งระบบ คือ ความร่วมมือของบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนในด้านงบประมาณ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และจัดกิจกรรมตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน มีการนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุตามเป้าหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ให้ดียิ่งขึ้น

ด้านกระบวนการดำเนินการ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมตลอดจนถึงการประเมินผลโครงการอย่างชัดเจนและเหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านและเชิญชวนให้นักเรียนในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จัดขึ้น รวมถึงการสำรวจความต้องการในการใช้หนังสือและสื่อต่าง ๆ ที่น่าสนใจอย่างหลากหลาย นำไปสู่การเผยแพร่ความรู้จากการอ่านอย่างสร้างสรรค์ โดยมีการนำผลการประเมินโครงการในแต่ละครั้งมาวางแผนเพื่อพัฒนาโครงการให้ดียิ่งขึ้น

ด้านผลการดำเนินการโครงการ ควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและจูงใจให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยการมอบรางวัลยอดนักอ่านในระดับโรงเรียน และพัฒนาต่อยอดสู่การได้รับรางวัลยอดนักอ่านในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ร่วมส่งเสริมกิจกรรมการอ่าน

ส่วนผลการตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่า มีความเหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลในเชิงประจักษ์ได้จริง

อภิปรายผล

จากการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้นำประเด็นจากการประเมินโครงการมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านบริบทของโครงการ จากผลการประเมินพบว่า หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญและ ประโยชน์ของการอ่าน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจักรพันธ์ ต๊ะเรียน (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น 3) กระบวนการ 4) ผลผลิตของโครงการ ซึ่งผลการประเมินพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงการส่งเสริมนิสัยรัก การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้เรียน

ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินความเหมาะสมและเพียงพอของปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรและการบริหารจัดการ พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมและเพียงพอมากที่สุด คือ ด้านบริหารจัดการ เนื่องจากโรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการอ่าน และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีการมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยร่วมกับงานห้องสมุดจัดทำโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยโรงเรียนควรมีการจัดอบรมโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจและจูงใจให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งควรมี การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการอย่างเพียงพอและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนโดยการเชิญชวนบุคลากรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศุภชัย สระพรหม (2554, บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการรักการอ่านโรงเรียนบ้านเจียรดับ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ 2) ประเมินกระบวนการดำเนินการโครงการ 3) ประเมินผลผลิตของโครงการรักการอ่าน ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และผลการสำรวจข้อมูลพบว่า โครงการมีวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เช่นเดียวกับกับการศึกษาของวรรณนิภา ชติรัตน์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการ

ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนทรงวิทยา จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ 4 ด้านคือ 1) เพื่อประเมินบริบท (Context Evaluation) ของโครงการ 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการ 3) เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการ และ 4) เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) ของโครงการ ซึ่งผลการประเมินพบว่าด้านปัจจัยนำเข้า จำนวนบุคลากรมีความเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการ นอกจากนี้สถานที่ทั้งห้องสมุด ห้องเรียน และบรรยากาศภายในโรงเรียนเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นอย่างดี

ด้านกระบวนการดำเนินการ เป็นการประเมินการปฏิบัติและความเป็นจริงในการดำเนินโครงการในขั้นตอนต่าง ๆ คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการวางแผน เนื่องจากโรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่มีการกำหนดให้โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นโครงการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน โดยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยร่วมกับงานห้องสมุดแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อร่วมกันวางแผนดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แต่ครูผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการควรมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมตามโครงการอย่างชัดเจนและเหมาะสม รวมถึงควรมีการสำรวจความต้องการในการใช้หนังสือของนักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ไปเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและกระบวนการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานและรายงานผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องยิ่งขึ้น แล้วนำผลนั้นมาวิเคราะห์ความสำเร็จและความล้มเหลวอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมหาแนวทางการพัฒนาโครงการให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนฤมล พรหมมาก (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินส่งเสริมการอ่านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผล การดำเนินงานโครงการส่งเสริมการอ่านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และนักเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ และด้านผลผลิตของโครงการ ซึ่งผลการประเมินพบว่า กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการส่งเสริมการอ่านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การสำรวจปัญหาด้านการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกับหน่วยงานอื่น อยู่ในระดับมาก และเช่นเดียวกับการศึกษาของบุญทิพย์ กลิ่นทุม (2553, บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการรักการอ่านของโรงเรียนวัดหนองสองห้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินโครงการรักการอ่านของโรงเรียนวัดหนองสองห้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ในด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนานิสัยรักการอ่านของโรงเรียนวัดหนองสองห้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร พบว่าการดำเนินโครงการรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน นักเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองในด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก

ด้านผลการดำเนินการ เป็นการประเมินความสำเร็จและความพึงพอใจต่อผลการดำเนินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับความสำเร็จของโครงการดังกล่าวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกิจกรรม/โครงการ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในกิจกรรมการอ่านที่จัดขึ้นและในส่วนของระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านกิจกรรม/โครงการ เนื่องจากโรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีการดำเนินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่แก่นักเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี แต่ควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและดึงดูดความสนใจให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมากขึ้นและควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กล้าที่จะแสดงออกด้านการอ่าน สร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่านและลดความเขินอายที่อ่านออกเสียงไม่ชัดเจนของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ให้รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งการส่งเสริมทักษะการนำเรื่องทีอ่านมาคุยหรือเล่าให้เพื่อฟังตามโอกาสที่เหมาะสม และการพัฒนาให้นักเรียนได้รับรางวัลเกี่ยวกับการอ่านในระดับต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์มณี แดงอ่า (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษารายการประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านกับชาวฟ้าขาว โรงเรียนวัดโบสถ์ศึกษา จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ 2) ประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ และ 3) ประเมินผลผลิตของการดำเนินโครงการ โดยผลการประเมินพบว่าผลผลิตของโครงการ ด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดโครงการส่งเสริมการอ่านกับชาวฟ้าขาวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนการประเมินการมีนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนพบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินร้อยละ 95.65 ผ่านเกณฑ์ และทำนองเดียวกับการศึกษาของนฤมล พรหมมาก (2553, บทคัดย่อ) ได้ประเมิน ด้านผลผลิตของโครงการส่งเสริมการอ่านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครู มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมของโครงการส่งเสริมรักการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนได้รับการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมของโครงการส่งเสริมรักการอ่านอย่างหลากหลาย อยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลของการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกด้าน เห็นควรดำเนินการต่อไป แต่ควรปรับปรุงและพัฒนาในแต่ละด้านตามข้อเสนอแนะแนวทางที่ได้สรุปและผ่านการตรวจสอบยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.1 ด้านบริบทของโครงการ

1.1.1 โรงเรียนควรปรับเป้าหมายของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไป

1.1.2 ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการควรปรับเป้าหมายของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้มีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ตลอดจนการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านในชีวิตประจำวัน

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ

1.2.1 โรงเรียนควรมีการจัดอบรมโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน เพื่อเป็นการเสริมวิธีการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างสร้างสรรค์

1.2.2 โรงเรียนควรมีการส่งเสริมและเชิญชวนให้บุคลากรนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาหนังสือหรือสื่อต่าง ๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน เพื่อร่วมกันสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการอ่านให้แก่ผู้เรียน โดยการสนับสนุนในด้านหนังสือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 โรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการทั้งจากภายในและภายนอกอย่างเพียงพอและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ได้แก่ งบประมาณในการจัดหาหนังสือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการอ่าน

1.2.4 โรงเรียนควรมีการจัดแหล่งเรียนรู้ หนังสือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่หลากหลายและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการอ่าน เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความใฝ่เรียนอยากรู้อยากลอง รู้จักการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองและมีนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น

1.2.5 โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อนำผลการประเมินในแต่ละครั้งมาสร้างแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาโครงการให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น รวมถึงการบริหารจัดการแหล่งรายได้ / งบประมาณในการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณในการจัดหาหนังสือ สื่อ การจัดกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม โดยมีการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้จนเสร็จสิ้นกระบวนการ มีการประเมินผล สรุปผลการดำเนินโครงการเพื่อรายงานต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านกระบวนการดำเนินการ

1.3.1 ครูผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการควรมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมตามโครงการอย่างชัดเจนและเหมาะสม โดยมีนักเรียนแกนนำหรือยุวบรรณารักษ์

เข้ามาร่วมจัดกิจกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน เพื่อเชิญชวนให้นักเรียนส่วนใหญ่เข้ามาร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จัดขึ้น

1.3.2 โรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการในการใช้หนังสือของนักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้มีหนังสือทั้งที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าและหนังสืออ่านนอกเวลาอย่างเหมาะสมเพียงพอมีความหลากหลายและน่าสนใจ รวมถึงการส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ไปเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ สม่่าเสมออย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การบันทึกความรู้หรือข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน จัดสัปดาห์ส่งเสริมการอ่าน มีการมอบรางวัลให้ยอดนักอ่านและมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย นำไปสู่การเผยแพร่ความรู้จากการอ่านได้อย่างสร้างสรรค์

1.3.3 ผู้รับชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้องควรมีการนำผลการประเมินการดำเนินโครงการมาวางแผนการเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประเมินผลการดำเนินโครงการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเหมาะสมและเพียงพอด้านงบประมาณหนังสือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการอ่าน

1.4 ด้านผลการดำเนินการโครงการ

1.4.1 โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและดึงดูดความสนใจให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมากขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของการใช้ห้องสมุดรวมถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ใ้ใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ แนะนำ กระตุ้นให้อยากรู้ อยากเห็น เรื่องน่ารู้ต่าง ๆ เกิดความรอบรู้ คิดกว้างมีการอ่านต่อเนื่องจนเป็นนิสัย รวมถึงการมีจริยธรรมและสามารถประเมิน เลือกรับและใช้ประโยชน์จากสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน มีเป้าหมายในการอ่าน คิดรูปแบบ กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของตนเองอย่างหลากหลาย

1.4.2 โรงเรียนควรมีการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนให้ได้รับรางวัลยอดนักอ่านระดับโรงเรียนตลอดจนพัฒนาให้นักเรียนได้รับรางวัลยอดนักอ่านในระดับสูงขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียนในโรงเรียนที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และมีส่วนร่วมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปแบบอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมในเชิงลึก

2.2 ควรมีการประเมินโครงการอื่น ๆ โดยเฉพาะโครงการสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีการดำเนินการในโรงเรียนทุกโครงการ

2.3 ควรนำข้อเสนอแนะแนวทางไปปฏิบัติและประเมินความสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแนวทางให้สมบูรณ์มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ลาดพร้าว.
- จักรพันธ์ ต๊ะเรียน. (2554). *การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จันทร์มณี แต่งอ่า. (2554). *การประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านกับชาวฟ้าขาว โรงเรียนวัดโบสถ์ศึกษา จังหวัดพิษณุโลก*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประเมินการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- นฤมล พรหมมาก. (2553). *การประเมินโครงการส่งเสริมการรักการอ่านของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและการประเมินผลการศึกษา). บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- บุญทิพย์ กลิ่นทุม. (2553). *การประเมินโครงการรักการอ่านของโรงเรียนวัดหนองสองห้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วรรณนิภา ชติรัตน์. (2550). *การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนทรงวิทยา จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วรรณวิสา บุญมาก. (2560). *การประเมินโครงการการแข่งขันการละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย*. VeridianE-Journal, Silpakorn University ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2560 : 592-593.
- ศรีสุดา จริยากุล และคณะ. (2539). *แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยม*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภชัย สระพรหม. (2554). *การประเมินโครงการรักการอ่านโรงเรียนบ้านเจียรดับ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประเมินการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิรินทร์ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู. (2559). *การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*. Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2559 : 557.